

- Phillimore, J. "Implementing integration in the UK: lessons for integration, theory, policy and practice". *Policy and Politics*, vol. 40, no. 4 (2012): 525-545. DOI: <https://doi.org/10.1332/030557312X643795>
- Salaris, L., and Tedesco, N. "Migration and the Labour Market: Ukrainian Women in the Italian Care Sector". *Journal of International Migration & Integration*, vol. 21 (2020): 1-20. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12134-019-00656-1>
- Spencer, S., and Charsley, K. "Conceptualising integration: a framework for empirical research, taking marriage migration as a case study". *Comparative Migration Studies*, vol. 4, no. 18 (2016): 1-19. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40878-016-0035-x>
- Tomashuk, I. V., and Boltovska, L. L. "Mihratsiini protsesy u konteksti hlobalizatsii svitovoi ekonomiky" [Migration Processes in the Context of Globalization of the World Economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 40 (2022). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-50>
- Tsybaliuk, I. O., Khomiuk, N. L., and Zelinska, O. Z. "Mihratsiia robochoi syly v Ukraini: vyklyky dlia upravlinnia ta motyvatsii personalu pid chas viiny" [Workforce Migration in Ukraine: Challenges for Management and Personnel Motivation During Times of War]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 54 (2023). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-66>
- Vasco, B., and Hagele, H. "Integrating Ukrainian refugees into the euro area labour market". *The ECB Blog*. 2023. <https://www.ecb.europa.eu/press/blog/date/2023/html/ecb.blog.230301~3bb24371c8.en.html>
- Vyshlinskyi, H. et al. "Bizhentsi z Ukrainy: khto vony, skilky yikh ta yak yikh povernuty? Finalnyi zvit" [Refugees from Ukraine: Who Are They, How Many Are There and How to Return Them? Final Report]. *Tsentr ekonomichnoi stratehii*, 2023. <https://ces.org.ua/refugees-from-ukraine-ukr-final-report/>
- Науковий керівник – Москалюк Н. П.**, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

УДК 31.5:332(477)

JEL: J23; H56; R13

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-242-248>

ЗМІЦНЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ В УКРАЇНІ ЯК МЕХАНІЗМ ПРОТИСТОЯННЯ БЕЗПЕКОВИМ ВИКЛИКАМ

©2024 **ВАСИЛЬЦІВ Т. Г., ЛЕВИЦЬКА О. О., ГРЕСЬ Б. А.**

УДК 31.5:332(477)

JEL: J23; H56; R13

Васильців Т. Г., Левицька О. О., Гресь Б. А. Зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в Україні як механізм протистояння безпековим викликам

У статті актуалізується проблематика забезпечення конкурентоспроможності регіональних ринків праці України в умовах критично гострої нестабільності, обумовленої наслідками повномасштабної війни. Метою дослідження є обґрунтування пріоритетів та інструментарію зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в Україні як механізму протистояння безпековим викликам. Зауважено, що війна стала системним викликом не лише функціонування, але й збереження цивілізованого ринку праці. Доведено, що за ситуації, що склалася, органам державного управління та місцевого самоврядування слід активувати передусім економічний інструментарій регулювання заради збереження ключових структурних характеристик ринку праці, наявних робочих місць і можливостей для працевлаштування, самозайнятості, наявного людського та зокрема праце-ресурсного капіталу, водночас необхідно раціонально використовувати потенційно нові можливості. При цьому головний фокус має робитися на збереження людського потенціалу країни та її регіонів на тлі високої міграційної активності населення. Визначено чотири ключові напрями регіональної політики зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці України: 1) структурний; 2) нормативно-правовий; 3) інфраструктурний; 4) безпековий. Показано, що з позиції предметів регулювання регіональна політика має орієнтуватися на подолання головних викликів, ризиків і загроз функціонування ринку праці та їх впливу на регіональну економіку. З такої позиції весь спектр економічних важелів та засобів управління протиставляється чинникам і наслідкам: 1) повномасштабної війни; 2) повоєнної відбудови національної та регіональних економік; 3) збереження системних проблем і перешкод функціонування ринку праці; 4) розвитку його структурних асиметрій, з одного боку, а з іншого – специфіці та впливу на регіональну соціально-економічну систему міграційних процесів. Констатовано, що саме такий метод характеризується своєчасністю та системністю, адаптивністю до екзистенційних викликів існування України, її цілісності та безпеки.

Ключові слова: ринок праці, регіон, конкурентоспроможність, безпека, виклики, загрози, війна, міграція населення.

Рис.: 1. **Бібл.:** 10.

Васильців Тарас Григорович – доктор економічних наук, професор, завідувач відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: tgvas77@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/I-3835-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217955097>

Левицька Ольга Олександрівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: o.levytska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8174-9918>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAO-7072-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217157722>

Гресь Богдан Арсенович – здобувач ступеня доктора філософії, відділ проблем соціально-гуманітарного розвитку регіонів, Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України (вул. Козельницька, 4, Львів, 79026, Україна)

E-mail: gress@ukr.net

UDC 31.5:332(477)

JEL: J23; H56; R13

Vasylytsiv T. G., Levytska O. O., Gres B. A. Strengthening the Competitiveness of Regional Labor Markets in Ukraine as a Mechanism for Countering Security Challenges

The article updates the issue of ensuring the competitiveness of regional labor markets of Ukraine in conditions of critical instability caused by the consequences of the full-scale war. The aim of the study is to substantiate the priorities and tools for strengthening the competitiveness of regional labor markets in Ukraine as a mechanism for confronting security challenges. It was noted that the war became a systemic challenge not only to the functioning, but also to the preservation of the civilized labor market. It has been proven that, in the current situation, the State administration and local self-government bodies should activate, first of all, the economic tools of regulation in order to preserve the key structural characteristics of the labor market, existing jobs and opportunities for employment, self-employment, available human and, in particular, labor-resource capital, but also rational use of potentially new opportunities. At this, the main focus should be on preserving the human potential of the country and its regions against the background of high migration activity of the population. Four key directions of the regional policy of strengthening the competitiveness of the regional labor markets of Ukraine have been identified: 1) structural; 2) normative and legal; 3) infrastructural; 4) security. It is shown that from the point of view of subjects of regulation, regional policy should be oriented towards overcoming the main challenges, risks and threats to the functioning of the labor market and their impact on the regional economy. From this position, the entire range of economic levers and means of management is contrasted with the factors and consequences of: 1) the full-scale war; 2) post-war reconstruction of national and regional economies; 3) the preservation of systemic problems and obstacles to the functioning of the labor market; 4) the development of its structural asymmetries, on the one hand, and, on the other hand, the specifics and impact of migration processes on the regional socioeconomic system. It is decided that this method is characterized by timeliness and systematicity, adaptability to the existential challenges of the existence of Ukraine, its integrity and security.

Keywords: labor market, region, competitiveness, security, challenges, threats, war, population migration.

Fig.: 1. **Bibl.:** 10.

Vasylytsiv Taras G. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of Department of Problems of Social and Humanitarian Development of Regions, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: tgvas77@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2889-6924>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/l-3835-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217955097>

Levytska Olha O. – PhD (Economics), Senior Research Fellow of the Department of Problems of Social and Humanitarian Development of Regions, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: o.levytska@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8174-9918>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/AAO-7072-2020>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217157722>

Gres Bogdan A. – Graduate of the degree of Doctor of Philosophy, Department of Problems of Social and Humanitarian Development of Regions, Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine (4 Kozelnytska Str., Lviv, 79026, Ukraine)

E-mail: gress@ukr.net

Беззаперечно, війна – системний виклик не лише функціонування, але й збереження цивілізованого ринку праці регіонів України. Відповідно, за ситуації, що склалася, органам державного управління та місцевого самоврядування слід активувати передусім економічний інструментарій регулювання заради збереження ключових структурних характеристик ринку праці, наявних робочих місць і можливостей для працевлаштування, самозайнятості, наявного людського та,

зокрема, праце-ресурсного капіталу, а також для раціонального використання потенційно нових можливостей. Причому головний акцент має робитися на збереженні людського потенціалу країни та її регіонів на тлі високої міграційної активності населення.

Незважаючи на всю гостроту і складність як постановки, так і вирішення цього завдання, авторська позиція полягає в тому, що стратегічний характер проактивної політики має спрямовуватися не на збереження, а принципово – на розвиток і зміцнення конкурентоспроможності ринку праці, та й сам цей процес зводиться не стільки до зростання його кількісних параметрів, як до формування

Публікація виконана в межах НДР «Трансформація моделі просторового розвитку України» (номер державної реєстрації 0122U002055).

необхідних системно-структурних характеристик, вибудування інституціонального та інфраструктурного забезпечення, становлення «запобіжників» міграційної й економічної безпеки, гарантування належної якості соціально-трудова відносин.

Отже, актуалізується завдання розробки нових, більш дієвих та ефективних інструментів державної політики зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в Україні в контексті протистояння сучасним безпековим викликам війни.

Аналіз останніх публікацій науковців довів високу актуальність і необхідність подальших досліджень у сфері формування та реалізації державної політики зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці.

Проблеми та перспективи функціонування регіональних ринків праці в Україні розкрито в наукових працях Т. Васильціва, Р. Лупака, В. Волошина [3], О. Мульської [7] та ін. В інших дослідженнях узагальнюється інструментарій державного управління розвитком регіональних ринків праці в критично складних умовах війни, особливо через масову міграцію населення (О. Пищуліна, К. Маркевич [8], Т. Васильців, О. Левицька, О. Рудковський [4] та ін.), втрату робочих місць, зростання безробіття та труднощі з працевлаштуванням, зокрема молоді (І. Бойко [2], О. Гринькевич, У. Садова [5], нові вимоги до персоналу та зміни у структурі зайнятості (Р. Березівська [1], К. Жирій [6]).

Сьогодні активно досліджуються питання прогнозування та планування змін на українському ринку праці (В. Філатов [9]), а також удосконалення інституціонального забезпечення функціонування та розвитку вітчизняного ринку праці в таких умовах (І. Юрчик [10]).

Проте нові виклики та істотне ускладнення умов через повномасштабну війну обумовлюють потребу в розробці нових напрацювань стосовно зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці України.

Метою статті є обґрунтування пріоритетів та інструментарію зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в Україні як механізму протистояння безпековим викликам.

Формуючи засади регіональної економічної політики у сфері розвитку праці, слід стратегічно орієнтуватися не стільки на поліпшення конкретних макроекономічних параметрів, як на:

- ✦ становлення необхідних структурних співвідношень, подолання макроекономічних дивергенцій на регіональному ринку праці;
- ✦ формування повноцінного інституціонального (нормативно-правового та інфра-

структурного) забезпечення його функціонування та розвитку;

- ✦ інституціалізацію запобіжників безпеки та розбалансування.

Кожен з напрямів регулювання має властиві йому об'єкти та сфери, на зміни в параметрах яких має орієнтуватися та спрямуватися інструментарій регіональної політики (рис. 1).

Регіональна економічна політика у сфері зміцнення конкурентоспроможності регіонального ринку праці має передусім спиратися на питання забезпечення його стійкості та стабілізації в умовах повномасштабної війни. Адже війна активувала цілий спектр критично гострих викликів, ризиків і загроз зростання безробіття, поширення бідності та зниження рівня матеріального добробуту населення, зростання навантаження на соціальну інфраструктуру, розвитку кон'юнктурних та інших структурних диспропорцій регіональних ринків праці, послаблення кадрового ресурсу підприємств.

Таким чином, регіональна економічна політика забезпечення зміцнення конкурентоспроможності ринку праці має передусім спрямовуватися на зменшення масштабів і подолання негативних наслідків безробіття з одночасним урегулюванням проблеми посилення тиску та розвитку структурно-кваліфікаційних диспропорцій попиту та пропозиції на ринку праці (переважно в західних і центральних областях України через масову внутрішню міграцію та, відповідно, посилення відмінностей у професійно-кваліфікаційних характеристиках з боку пропозиції та попиту на працю, обумовлених розбіжностями структури регіональної економіки з економікою східних і південних областей України).

Фактично регіональну політику в цьому ґрунті доцільно спрямувати за векторами:

- 1) якнайширша реалізація потенціалу місцевого економічного розвитку засобами відкриття індустріальних парків, виробничо-складських і торговельних хабів (на території області, які мають високий транзитний потенціал та знаходяться на перетині національних і регіональних транспортних магістралей, ресурсний потенціал для розвитку АПК, переробної промисловості, інших галузей реального сектора) та створення центрів акумуляції й ініціалізації нових бізнес-активностей (у громадах віддалених від обласного центру та на сільських територіях);
- 2) використання потенціалу ВПО та релокаційного бізнесу через активізацію політики забезпечення ВПО зайнятостю, їх перекваліфікацію та адаптацію до місцевого ринку праці, підтримку в започаткуванні та розвит-

Рис. 1. Напрями й об'єкти політики зміцнення конкурентоспроможності регіональних ринків праці в Україні
Джерело: авторська розробка.

ку ВПО власного мікро- та/чи малого бізнесу, зростання трудової мобільності ВПО;

3) проактивна політика збереження людського потенціалу та, відповідно, пропозиції праці, а також відновлення структурних пропорцій на внутрішньорегіональному ринку праці засобами стимулювання повернення зовнішніх мігрантів (як умовних біженців від війни, так і трудових мігрантів), шляхом застосування дистанційних форм

зайнятості із програмами стимулювання подальшого повернення (за можливості) на попередні та/чи нові місця праці в регіоні; посилення гнучкості ринку праці й оптимізації трудових відносин; запуску механізмів реверсної трудової міграції та релокації бізнесу з-за кордону; розвитку сегмента ринку віртуальної та креативної зайнятості; сприяння інститутам саморегулювання ринку праці; ув'язки процесів релокації бізнесу та зайнятості.

З іншого боку, з огляду на наявні виклики та загрози функціонування ринку праці в умовах повномасштабної війни, регіональна політика, орієнтована на його стабілізацію та відновлення структурних пропорцій, передбачає імплементацію системи інструментів, згрупованих за напрямками: 1) економічний; 2) фахово-професійний; 3) міграційно-стабілізуючий.

Уже зараз зрозуміло, що етап повоєнної відбудови національної економіки України характеризуватиметься істотним дефіцитом кадрів, особливо робітничих професій, і в таких видах економічної діяльності, як будівництво, транспорт і логістика та галузі переробної промисловості – виробництво будівельних матеріалів, металевих виробів, машин та устаткування, ін. Це закономірно, адже ослаблена внаслідок війни економіка буде потерпати від низької купівельної спроможності, звуження обсягів внутрішнього ринку та пригніченої ділової активності, а ключовими завданнями стануть відновлення зруйнованих об'єктів нерухомості за новітніми, сучасними стандартами, структурні зміни в економіці в частині зростання частки переробної промисловості, інноваційно-технологічних процесів, ІКТ і диджиталізації. Проте вказане – це одночасно і причина, і наслідок налагодження нормальних умов життя, повернення в країну мільйонів біженців та скорочення відставання в економічному розвитку порівняно з країнами ЄС як провідних умов євроінтеграції та конвергенції, у т. ч. ринку праці.

Таким чином, перше, з чим стикнеться ринок праці країни на етапі повоєнної відбудови, – потреба у великій кількості «робочих рук» (за різними оцінками, це 4–5 млн осіб працездатного віку), а також дисбаланси, зокрема в таких аспектах, як висока потреба у працівниках за одночасно високого рівня безробіття (що є свідченням невідповідності професійно-кваліфікаційної структури попиту та пропозиції праці), а також повернення певної частини ВПО на місця свого попереднього проживання, де пропозиція робочих місць істотно звузилася та вже не відповідає попереднім характеристикам.

Звичайно, що ці проблеми матимуть вищий рівень гостроти у східних, південних і центральних регіонах країни. Проте значною мірою будуть у фаворі й у західних областях України. Аргументацію такого висновку знаходимо в перспективах стратегічної переорієнтації локалізації промислового виробництва зі сходу на захід, що обумовлена питаннями безпеки та максимального дистанціювання стратегічних підприємств від кордонів з РФ, перспективами створення кластерів та активного нарощення обсягів виробничої співпраці із захід-

ними партнерами, а також близькістю до логістичних ланцюжків та експорту вітчизняної продукції на ринки країн ЄС. Очікується, що будівництво більшості нових виробничих потужностей буде відбудовуватися саме в центральних і західних регіонах України.

Виходячи зі зазначеного до пріоритетів стабілізації та забезпечення розширеного відтворення регіонального ринку праці на етапі повоєнної відбудови економіки слід віднести, по-перше, стимулювання повернення зовнішніх і внутрішніх мігрантів, збереження політики активного працевлаштування ВПО (мета – подолання кадрового дефіциту, однак альтернативою тут служить створення повністю автоматизованих виробництв, застосування ІКТ, цифрових технологій та робототехніки для заміщення ручної праці) та, по-друге, активна перекваліфікація трудових ресурсів регіону (зادля збалансування професійної структури попиту та пропозиції праці переважно завдяки підвищенню рівня оплати, а також зростанню престижності праці в робітничих професіях).

У межах другого напрямку, по-перше, слід активно впроваджувати економічні інструменти допомоги підприємствам у підвищенні кваліфікації професійно-технічного персоналу, та, по-друге, вагомий все ще не реалізований потенціал підготовки/перепідготовки кваліфікованих кадрів має система закладів ЗПТО регіону. Своєю чергою, зростання ефективності управління функціонуванням ЗПТО регіону потребує використання можливостей та переваг, організаційно-управлінських засад упровадження колективно-договірного підходу для вирішення стратегічних завдань розвитку закладів та системи професійної (професійно-технічної) освіти, здійснення нагляду за їх діяльністю, зокрема відповідно до мети та завдань утворення та функціонування.

Результати аналізування зарубіжного досвіду щодо інноваційних форм колективно-договірного підходу до управління розвитком професійної (професійно-технічної) освіти, а також наявного середовища функціонування її закладів у регіоні дозволяють говорити про такі перспективні форми та елементи колективно-договірного підходу до управління в цій сфері, як наглядові ради, громадські формування, соціально-трудове та освітнє партнерство, залучення асоціацій роботодавців, використання інституту кваліфікацій, створення агентств координації та взаємодії, галузево-професійні експертні комісії, ради з розвитку кваліфікації та професійних навичок.

Треба наголосити, що більш ефективному використанню наявного в регіоні та потенційного

зовнішнього кадрового ресурсу та зниженню за рахунок цього потреби в робітничих кадрах служитиме системна модернізація політики зайнятості, орієнтована на підвищення якості наявних і стимулювання створення нових конкурентоспроможних робочих місць, підвищення частки інноваційних робочих місць та продуктивності праці, підтримку та розвиток самозайнятості населення, посилення економічної мобільності (зокрема, в частині трудових відносин і зайнятості) місцевого бізнесу. Інструменти регіональної економічної політики в цьому напрямі передбачають:

- ✦ публічне та приватне інвестування в нові якісні робочі місця, причому у стратегічних галузях і пріоритетних для місцевого (у т. ч. гірські, віддалені, сільські території області) економічного розвитку видах економічної діяльності;
- ✦ державно-приватне партнерство в секторі розвитку інфраструктури;
- ✦ фінансово-податкові стимули для бізнесу при створенні нових робочих місць;
- ✦ розширення обсягів та можливостей регіональної та місцевої фінансово-кредитної підтримки соціально відповідального бізнесу (переважно в частині державних гарантій за кредитами, пролонгування та/чи компенсація частини витрат на залучення фінансово-кредитного ресурсу);
- ✦ державні закупівлі;
- ✦ стимулювання імпортозаміщення та локалізації виробництва.

Швидкий, системний і структурно збалансований розвиток регіональних ринків праці на етапі повоєнної відбудови економіки України буде безпосередньо залежати від імплементації найбільш прогресивних проєвропейських практик і підходів до його регулювання, що важливо й у сенсі всеохопної євроінтеграції економіки та соціальної системи України до ЄС.

Отже, це актуалізує завдання посилення інституційної спроможності ринку праці загалом і соціального діалогу зокрема. Як показує світовий досвід, це унікальна практика саморегулювання у сфері соціально-трудова відносин і зближення за рахунок цього позицій та інтересів усіх їх суб'єктів та учасників. Інструментом регіональної політики ефективною імплементації, розвитку та поширення практик соціального діалогу служить формування засад і впровадження механізму функціонально-суб'єктної інтеграції його суб'єктів – як базових, так і залучення до цього процесу профспілок, бізнес-асоціацій, організацій роботодавців, профільних громадських організацій, наукових

структур тощо. Головне – ідентифікувати їх спільні інтереси та визначити спільні завдання та заходи, які слід реалізувати для інституціалізації практик соціального діалогу (на різних рівнях та у просторово-галузевому аспекті) та досягнення інтегральної мети діяльності в цьому напрямі – збалансування попиту та пропозиції праці, створення конкурентоспроможних робочих місць і забезпечення максимальної ефективною зайнятості, реалізації інтелектуально-кадрового потенціалу регіону та його територій.

ВИСНОВКИ

Незважаючи на всю масштабність і критичність викликів і загроз функціонуванню регіональних ринків праці України в умовах війни, у т. ч. обумовлених масштабними зовнішніми (т. зв. біженці) та внутрішніми переміщеннями населення, стратегічний характер проактивної регіональної економічної політики має спрямовуватися саме на зміцнення конкурентоспроможності ринку праці, етимологія та проблематика якого передбачає досягнення необхідних структурних співвідношень, удосконалення інституціонального забезпечення, гарантування високої якості виконання функцій і завдань, реалізацію національних економічних інтересів у сфері розміщення і використання інтелектуального та праце-ресурсного капіталу країни, інституціалізацію запобіжників безпеки та розбалансування.

Таким чином, йдеться про чотири ключові напрями політики:

- 1) структурний;
- 2) нормативно-правовий;
- 3) інфраструктурний;
- 4) безпековий.

Регіональна політика має орієнтуватися на подолання головних викликів, ризиків та загроз функціонуванню ринку праці та їх впливу на регіональну економіку. З такої позиції весь спектр економічних важелів та засобів управління протиставляється чинникам і наслідкам:

- 1) повномасштабної війни;
- 2) повоєнної відбудови національної та регіональних економік;
- 3) збереження системних проблем і перешкод функціонування ринку праці;
- 4) розвитку його структурних асиметрій, з одного боку, а з іншого – специфіці та впливу на регіональну соціально-економічну систему міграційних процесів.

Перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є вдосконалення методики аналізування конкурентоспроможності регіональних ринків праці. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Березівська Р. Які soft skills хочуть бачити роботодавці після початку війни. *Економічна правда*. 12.08.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/12/690294/>
2. Бойко І. В. НБУ розповіли, наскільки впали заробітні плати з початку повномасштабної війни в Україні. *УНІАН*. 07.06.2022. URL: <https://www.unian.net/economics/finance/rabota-naskolko-upalitzarplaty-s-nachala-polnomasshtabnoy-voyny-v-ukraine-novosti-ukraina-11856804.html>
3. Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Волошин В. І. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам і забезпечення економічної безпеки України. *Економіка України*. 2021. № 2. С. 32–51. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.02.032>
4. Васильців Т., Левицька О., Рудковський О. Структурні диспропорції і дисбаланси ринку праці областей Карпатського регіону України в умовах війни: тенденції, загрози, орієнтири політики стабілізації й використання можливостей. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-37>
5. Гринькевич О. С., Садова У. Я., Левицька О. О. Міжнародний досвід моніторингу працевлаштування випускників та шляхи його застосування в Україні. *Демографія та соціальна економіка*. 2019. № 1. С. 126–138. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2019.01.126>
6. Жирій К. Ринок праці в Україні: кого шукають роботодавці та що пропонують. *УНІАН*. 31.08.2022. URL: <https://www.unian.ua/economics/other/rinok-praci-v-ukrajini-kogo-shukayut-robotodavci-i-shcho-proponuyut-11961822.html>
7. Мульська О. Міграційні ризики та загрози стабільного розвитку національної економіки як стратегічні об'єкти політики регулювання. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 2. С. 34–43. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.02.034>
8. Пищуліна О., Маркевич К. Ринок праці в умовах війни: основні тенденції та напрями стабілізації. Аналітична записка. Київ, 2022. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
9. Філатов В. Як зміниться ринок праці в Україні через війну. *Економічна правда*. 01.04.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/1/685047/>
10. Юрчик І. Б. Взаємозв'язок ефективності ринку праці та його інституційного забезпечення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 17. Ч. 4. С. 109–113. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/4/28.pdf

REFERENCES

- Berezivska, R. "Yaki soft skills khochut bachyty robotodavtsi pislia pochatku viiny" [What Soft Skills Do Employers Want to See after the Start of the War]. *Ekonomichna pravda*. August 12, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/12/690294/>

- Boiko, I. V. "NBU rozpovily, naskilky vpaly zarobitni platy z pochatku povnomasshtabnoi viiny v Ukraini" [The National Bank of Ukraine Told How Wages Have Fallen Since the Beginning of the Full-scale War in Ukraine]. *UNIAN*. June 07, 2022. <https://www.unian.net/economics/finance/rabota-naskolko-upalitzarplaty-s-nachala-polnomasshtabnoy-voyny-v-ukraine-novosti-ukraina-11856804.html>
- Filatov, V. "Yak zminytsia rynek pratsi v Ukraini cherez viinu" [How the Labor Market in Ukraine Will Change Because of the War]. *Ekonomichna pravda*. April 01, 2022. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/04/1/685047/>
- Hrynkevych, O. S., Sadova, U. Ya., and Levytska, O. O. "Mizhnarodnyi dosvid monitorynhu pratsevlashtuvannia vypusknnykiv ta shliakhy ioho zastosuvannia v Ukraini" [International Experience in Monitoring Graduates' Employment and Ways of Its Application in Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, no. 1 (2019): 126-138. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2019.01.126>
- Mul'ska, O. "Mihratsiini ryzyky ta zahrozy stabilnoho rozvytku natsionalnoi ekonomiky yak stratehichni obiekty polityky rehuliuвання" [Migration Risks and Threats to Stable Development of the National Economy as Strategic Objects of Regulatory Policy]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 31, no. 2 (2021): 34-43. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.02.034>
- Pyshchulina, O., and Markevych, K. "Rynek pratsi v umovakh viiny: osnovni tendentsii ta napriamy stabilizatsii. Analitichna zapyska" [The Labor Market in the Conditions of War: Main Trends and Directions of Stabilization. Analytical Note]. Kyiv, 2022. <https://razumkov.org.ua/images/2022/07/18/2022-ANALIT-ZAPIS-PISHULINA-2.pdf>
- Vasyl'tsiv, T. H., Lupak, R. L., and Voloshyn, V. I. "Stratehichni imperatyvy derzhavnoi polityky protydii hibrydnym zahrozam i zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy" [Strategic Imperatives of the State Policy of Counteraction to Hybrid Threats and Ensuring Economic Security of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 2 (2021): 32-51. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.02.032>
- Vasyl'tsiv, T., Levytska, O., and Rudkovskiy, O. "Strukturni dysproportsii i dysbalansy rynku pratsi oblastei Karpatskoho rehionu Ukrainy v umovakh viiny: tendentsii, zahrozy, oriientyry polityky stabilizatsii i vykorystannia mozhlyvostei" [Structural Imbalances and Imbalances of the Labor Market in the Regions of the Carpathian Region of Ukraine in the Conditions of War: Trends, Threats, Benchmarks of Stabilization Policy and Use of Opportunities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 37 (2022). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-37>
- Yurchyk, I. B. "Vzaiemozviazok efektyvnosti rynku pratsi ta yoho instytutsiinoho zabezpechennia" [Relationship Between Labor Market Efficiency and Its Institutional Support]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, iss. 17, part 4 (2016): 109-113. http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_17/4/28.pdf
- Zhyrii, K. "Rynek pratsi v Ukraini: koho shukaiut robotodavtsi ta shcho proponuiut" [The Labor Market in Ukraine: Who Employers Are Looking for and What They Offer]. *UNIAN*. August 31, 2022. <https://www.unian.ua/economics/other/rinok-praci-v-ukrajini-kogo-shukayut-robotodavci-i-shcho-proponuyut-11961822.html>